

ЗНИЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ

Виклики та шляхи подолання у сучасній освіті

"Сучасна молодь не просто не хоче навчатися;
вона не хоче навчатися старими методами."

Підготувала викладач-методист ЦК КСМ

Ірина КРАВЧУК

ДІАГНОСТИКА КРИЗИ МОТИВАЦІЇ

Чому це не просто "лінь"?

- Змінені очікування нового покоління .
- Психологічне навантаження та стрес.
- Нестабільність зовнішніх умов (війна, економіка).
- Невідповідність традиційних методів сучасним потребам.

Це явище є результатом дії цілого комплексу чинників, що виникають як усередині особистості студента, так і внаслідок зовнішнього середовища та освітньої методології. Недостатня мотивація — це симптом глибинних системних змін у суспільстві та в освітньому процесі.

Розуміння першопричин — це найважливіший перший крок для розробки ефективних стратегій подолання цієї кризи та підвищення якості освіти.

ОСОБИСТІСНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ

Низька внутрішня мотивація часто корениться у психологічному стані та життєвих обставинах самого студента.

Невпевненість у виборі

Багато студентів вступають до ЗО під зовнішнім тиском (батьків, соціальних очікувань) або через відсутність кращої альтернативи. Відсутність чіткої внутрішньої мети та професійне розчарування швидко перетворюються на байдужість до процесу навчання.

Стрес, тривога та вигорання

Студентське життя в Україні, особливо під час війни, супроводжується значним психологічним навантаженням. Тривога, соціальний тиск і необхідність самостійної організації можуть викликати вигорання, яке прямо перешкоджає когнітивним функціям та здатності до навчання.

Конкуренція з діджитал-світом

Покоління , яке звикло до миттєвого задоволення та швидкого, візуального контенту (TikTok, Reels), має труднощі з довготривалою концентрацією уваги. Традиційний, лінійний та повільний навчальний процес здається їм неактуальним, що посилює неорганізованість.

Ігнорування цих психологічних бар'єрів призводить до того, що академічні вимоги сприймаються не як виклик, а як непереборна перешкода, що ще більше демотивує.

ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Ефективність мотивації тісно пов'язана з тим, як і чому ми викладаємо. Наші методи можуть стати або каталізатором інтересу, або його моги́льником.

Неактуальні методи викладання

Сучасні студенти — це кінестетики та візуали. Пасивні, монотонні лекції, де викладач є єдиним джерелом інформації, не відповідають їхнім потребам. Вони цінують **практику, інтерактивність та негайний зворотний зв'язок.**

Відсутність відчуття актуальності

Матеріал швидко забувається, якщо студент не бачить його практичного застосування. Викладачі повинні постійно відповідати на питання: **"Навіщо мені це потрібно у моїй майбутній роботі?"** Поєднання теорії з реальними кейсами критично важливе.

Значні освітні втрати

Пандемія COVID-19 та повномасштабна війна спричинили величезні прогалини у базових знаннях. Студенти приходять із низьким стартовим рівнем, що робить засвоєння складного матеріалу **надзвичайно важким і демотивуючим.** Вони потребують компенсаторних механізмів.

ЗОВНІШНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ЧИННИКИ

Глобальні виклики та національна криза створюють потужний демотиваційний фон, який ми не можемо ігнорувати.

Вплив штучного інтелекту (ШІ)

Розвиток ШІ викликає страх серед молоді, що їхні майбутні професії будуть автоматизовані ще до закінчення навчання. Це породжує сумніви у цінності традиційної освіти та стимулює пошук "швидких" рішень, а не глибоких знань.

Фактор війни та нестабільності

Повітряні тривоги, дистанційне навчання, психологічна напруга та, часто, економічна необхідність працювати для підтримки родини, унеможливають повне зосередження на навчанні. Освіта відходить на другий план, коли на першому стоїть виживання.

Наше завдання — допомогти студентам знайти сенс у знаннях, які залишаться цінними, незважаючи на технологічні та соціальні зрушення.

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ : ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ

Ми не можемо змінити зовнішні фактори, але ми можемо змінити нашу роль: стати з джерела інформації на наставників та мотиваторів.

Запровадження активного навчання

Перехід від пасивних лекцій до методик, де студент є активним учасником. Впроваджуйте проєктне навчання (PBL), кейс-методи, симуляції та рольові ігри. Студенти мають **робити, а не лише слухати**.

Технологічна інтеграція

Максимальна візуалізація матеріалу. Використовуйте інтерактивні платформи, віртуальні лабораторії, інструменти для швидкого опитування (Mentimeter, Kahoot) та миттєвого зворотного зв'язку, щоб утримати увагу.

Створення практичних зв'язків

Кожен блок теорії має бути пов'язаний із реальною професійною ситуацією або задачею. Запрошуйте практиків, використовуйте автентичні матеріали з галузі, щоб наголосити на актуальності навчального контенту.

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ : СТВОРЕННЯ МОТИВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

Мотиваційне середовище будується на підтримці, чіткості та можливості відчувати успіх.

Оперативний зворотний зв'язок

Надайте швидку, конструктивну реакцію. Зворотний зв'язок має бути спрямований на **прогрес**, а не лише на фіксацію помилок. Це дає студенту відчуття, що його зусилля помічені.

Право вибору

Надання студентам обмеженого права вибору (наприклад, теми проєкту, формату звіту, інструментів) значно підвищує їхню внутрішню мотивацію та відчуття контролю над власним навчанням.

Ситуація успіху

Розбивайте складні завдання на малі, досяжні кроки. Це дозволяє кожному студенту регулярно відчувати радість від перемоги та підтримує віру у власні сили.

Навчання самоорганізації

Використовуйте менторський підхід. Допоможіть студентам опанувати навички управління часом та самоорганізації. Ми маємо бути джерелом підтримки, а не лише суворим контролером.

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ТА КОМПЕНСАЦІЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ

Стратегії індивідуалізації

1. **Діагностика прогалин:** На початку курсу використовуйте вхідне тестування, щоб швидко виявити слабкі місця у базових знаннях кожного студента.
2. **Коригувальні завдання:** Пропонуйте індивідуальні консультації, додаткові матеріали або коригувальні міні-курси, щоб швидко підтягнути базовий рівень та зменшити фрустрацію від нерозуміння.
3. **Психологічна підтримка:** Співпрацюйте з психологічною службою коледжу. Нагадуйте студентам про доступність допомоги для подолання стресу та тривоги, спричинених війною.
4. **Гнучкість оцінювання:** Забезпечте гнучкість у термінах і форматах, враховуючи, що багато студентів змушені працювати або навчаються в умовах постійного стресу. Акцент на **якості та змісті**, а не на суворому дотриманні формату.

ВИСНОВОК: НАША НОВА РОЛЬ

Проблема низької мотивації студентів — це спільний виклик для всієї освітньої системи України. Ми стоїмо на порозі змін, де традиційні методи вже не працюють.

1 Адаптація — наш обов'язок

Сучасна молодь не просто не хоче навчатися; вона не хоче навчатися старими, пасивними методами. Наш обов'язок — адаптувати наші методики та інвестувати час у розуміння їхніх потреб.

2 Від джерела знань до наставника

Ми повинні стати наставниками, які допоможуть студентам знайти внутрішній сенс у здобутті знань. Цінність освіти сьогодні полягає не стільки в інформації, скільки в розвитку критичного мислення, навичок адаптації та самоорганізації.

3 Підготовка стійких фахівців

Тільки через свідому трансформацію освітнього процесу ми зможемо не лише покращити академічну успішність, а й підготувати кваліфікованих, психологічно стійких фахівців, здатних протистояти викликам майбутнього.

Дякую за увагу.

